

Inteligența artificială ca vector geostrategic în remodelarea echilibrului de putere în secolul XXI

Artificial Intelligence as a Geostrategic Vector in Reshaping the 21st Century Balance of Power

Ing. Dumitru-Cătălin VASILE, EMBA, doctorand*

*Universitatea Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA), București, România

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România

Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”, București, România

e-mail: catalin.vasile@outlook.com

 <https://orcid.org/0009-0003-3257-4156>

Abstract

Inteligența artificială (IA) a depășit statutul de tehnologie emergentă pentru a deveni principalul vector al competiției geostrategice în secolul XXI. Această lucrare argumentează că IA nu este doar un instrument, ci un nou domeniu de confruntare care remodelează fundamental metricile puterii naționale. Contribuția originală a acestui articol la literatura de specialitate constă în identificarea și analizarea asimetriei critice dintre componentele puterii digitale. Analizând competiția dintre Statele Unite și China, lucrarea examinează modul în care cursa pentru supremație în IA redefinește doctrinele militare și alianțele economice. De asemenea, studiul particularizează impactul acestei competiții asupra flancului estic al NATO, demonstrând că, pentru state precum România, tranziția către o securitate algoritmică nu este opțională, ci o imperativă de supraviețuire în fața războiului hibrid. Lucrarea este structurată în patru secțiuni, acoperind fundamentele puterii, implicațiile militare, „Războiul Rece tehnologic” și divergența ideologică globală.

Artificial Intelligence (AI) has moved beyond its status as an emerging technology to become the primary vector of geostrategic competition in the 21st century. This paper argues that AI is not merely a tool but a new domain of confrontation that fundamentally reshapes the metrics of national power. The original contribution of this article lies in identifying and analyzing the critical asymmetry between the components of digital power. By analyzing the competition between the United States and China, the work examines how the race for AI supremacy redefines military doctrines and economic alliances. In addition, the study specifies the impact of this competition on NATO's Eastern Flank, demonstrating that for states like Romania, the transition toward algorithmic security is not optional but a survival imperative in the face of hybrid warfare. The paper is structured into four chapters covering the foundations of power, military implications, the "Technological Cold War," and global ideological divergence.

Cuvinte-cheie:

Inteligență artificială (IA); geostrategie; echilibrul puterii; competiția SUA-China;
Război Rece Tehnologic; securitate internațională; război algoritmic; guvernarea AI; semiconductori.

Keywords:

*Artificial Intelligence (AI); Geostrategy; Balance of Power; US-China Competition; Technological Cold War;
International Security; Algorithmic Warfare, AI Governance; Semiconductors.*

Info articol

Primit: 16 noiembrie 2025; Evaluat: 18 decembrie 2025; Acceptat: 22 februarie 2026; Disponibil online: 8 aprilie 2026

Citare: Vasile D.C. 2026. „Inteligența artificială ca vector geostrategic în remodelarea echilibrului de putere în secolul XXI.”

Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 15(1): 17-26. <https://doi.org/10.53477/2065-8281-26-02>

Introducere

Istoria relațiilor internaționale este, în esență, istoria modului în care tehnologiile disruptive au reconfigurat puterea. De la arcul lung la mașina cu aburi și, în cele din urmă, la arma nucleară, cei care au stăpânit tehnologia definitivă a unei epoci au dictat termenii ordinii globale. Astăzi, ne aflăm într-un punct de inflexiune similar. Inteligența artificială reprezintă o revoluție de o magnitudine care, conform multor analiști, o depășește pe cea nucleară.

Această competiție se aliniază perfect cu preceptele școlii realiste a relațiilor internaționale, care postulează că statele se află într-o luptă perpetuă pentru putere și securitate într-un sistem anarhic. IA devine cea mai recentă și, posibil, cea mai puternică armă în acest joc cu sumă nulă.

Henry Kissinger, Eric Schmidt și Daniel Huttenlocher surprind această transformare, afirmând că IA este mai mult decât o simplă inovație; ea provoacă însăși fundamentele gândirii umane și, prin extensie, ale ordinii strategice.

„Ceea ce se află în fața noastră este o transformare potențial și mai radicală a conștiinței umane și a condiției umane. (...) Inteligența artificială este pregătită să transforme toate domeniile experienței umane. Iar implicațiile sale strategice, care decurg din această transformare, sunt monumentale.”
(Kissinger, Schmidt și Huttenlocher 2021, 14)

Miza geostrategică este percepută la cel mai înalt nivel. Într-o declarație faimoasă din 2017, președintele rus Vladimir Putin a rezumat competiția în termeni clari: „Inteligența artificială este viitorul, nu doar pentru Rusia, ci pentru întreaga omenire. (...) Oricine devine lider în această sferă va deveni conducătorul lumii” (citată în [Associated Press 2017](#)).

Spre deosebire de armele nucleare, care sunt costisitoare, greu de dezvoltat și au ca principală utilitate nefolosirea lor (descurajarea), IA este ieftină, rapid de diseminat și are o natură duală (civilă și militară) intrinsecă. Ea nu este doar o armă; este un multiplicator de forță care afectează simultan economia, supravegherea, propaganda, logistica și comanda militară.

Această lucrare analizează modul în care IA funcționează ca un vector geostrategic, devenind epicentrul „Marii Competiții” dintre Statele Unite și China, o dinamică ce evocă „Capcana lui Tucidide” ([Allison 2017](#)). Argumentul central este că națiunea care va atinge supremația în IA va câștiga un avantaj decisiv în definirea echilibrului de putere al secolului XXI.

Deși literatura existentă abundă în analize privind impactul economic al IA sau competiția generală SUA-China, prezenta lucrare aduce o contribuție științifică distinctă prin mutarea focusului de la capacități la vulnerabilități structurale. Spre deosebire de abordările care tratează IA ca pe un monolit tehnologic, această analiză deconstruiește triada puterii (date-algoritmi-hardware) pentru a demonstra că hardware-ul (semiconductorii avansați) reprezintă variabila independentă

determinantă a noii ordini mondiale. Mai mult, lucrarea extinde cadrul teoretic dincolo de marile puteri, propunând o analiză necesară a implicațiilor pentru statele de frontieră (precum România) prin prisma conceptului de securitate algoritmică.

1. Noile fundamente ale puterii naționale în era algoritmică

În mod tradițional, puterea geostrategică era evaluată prin produsul național brut (PNB), prin mărimea populației, prin forța armatei și resursele naturale. Era IA introduce o nouă triadă a puterii: datele, talentul (capitalul uman) și puterea de calcul (semiconductorii).

1.1. Datele ca resursă strategică – „Noul Petrol”

Dacă secolul XX a fost dominat de economiile bazate pe petrol, secolul XXI este dominat de economiile bazate pe date, necesare pentru a antrena modelele de deep learning. Avantajul structural al Chinei, teoretizat de Kai-Fu Lee, constă în accesul masiv la date printr-un model centralizat de stat, ceea ce l-a determinat să afirme că, „dacă datele sunt noul petrol, atunci China este noua Arabie Saudită” (Lee 2018, 18). Acest volum imens de date permite antrenarea unor algoritmi mai preciși pentru orice, de la recunoaștere facială la logistică comercială.

Analogia cu petrolul are însă limite. Spre deosebire de petrol, care este o resursă finită, datele sunt generative (utilizarea lor creează și mai multe date) și valoarea lor crește când sunt combinate. Mai mult, nu doar cantitatea datelor este importantă, ci și calitatea, și diversitatea acestora. Aici, ecosistemul occidental ar putea deține un avantaj pe termen lung: datele provenite de la societăți deschise și diverse ar putea fi mai valoroase pentru antrenarea unor algoritmi robuști, capabili de a gestiona scenarii neprevăzute.

1.2. Războiul pentru talent și ecosistemele de inovare

IA este un domeniu în care un singur cercetător de vârf poate avea un impact disproporționat. Competiția pentru atragerea și reținerea talentelor în IA este acerbă. În timp ce SUA beneficiază de universități de elită și de atracția Silicon Valley, China folosește programe agresive de repatriere a talentelor (Allen 2019).

Această competiție este complicată de faptul că majoritatea talentelor de vârf nu lucrează pentru guverne, ci pentru un număr foarte mic de corporații private. Amy Webb (2019), în „The Big Nine”, argumentează că viitorul IA este controlat de nouă giganți (șase americani și trei chinezi). Acest lucru creează o tensiune geostrategică fundamentală: statele naționale (SUA și China) sunt într-o competiție strategică, dar resursele critice (cercetătorii de top) sunt controlate de corporații, ale căror obiective (profitul global) nu se aliniază întotdeauna perfect cu securitatea națională.

1.3. Puterea de calcul – Hardware-ul ca punct de strângere (Choke Point)

Algoritmii și datele sunt inutile fără hardware-ul specializat (în principal GPU-uri), necesar pentru a le procesa. Această dependență creează puncte de strângere geostrategice critice. Suveranitatea în secolul XXI înseamnă „suveranitate digital” și „suveranitatea cipurilor” (Miller 2022).

Acest punct de strangulare este extrem de specific și fragil. Întregul ecosistem global de IA depinde de o singură tehnologie pentru producția celor mai avansate cipuri (sub 7nm): litografia în ultraviolet extrem (EUV). Această tehnologie este monopolizată de o singură companie din lume, ASML (Țările de Jos). Controlul exporturilor acestei tehnologii specifice reprezintă cea mai puternică armă geostrategică a Occidentului. Argumentul lui Miller (2022) este că bătălia pentru controlul acestui lanț de aprovizionare, care se întinde din Țările de Jos până în Taiwan (TSMC) și Coreea de Sud (Samsung), este mai importantă decât bătăliile militare tradiționale.

Contribuția acestei analize la literatura de specialitate rezidă în identificarea unei asimetrii critice între componentele triadei: în timp ce datele și talentul sunt resurse difuze, puterea de calcul este un punct de strangulare geografic și tehnologic finit. Spre deosebire de analizele care tratează cele trei elemente ca fiind de importanță egală, această lucrare argumentează că hardware-ul reprezintă singura barieră absolută care poate genera un decalaj insurmontabil între puterile globale în deceniul curent.

2. Revoluția Afacerilor Militare (RAM) bazată pe IA

IA nu schimbă doar uneltele războiului, ci însăși natura acestuia. Asistăm la o Revoluție a Afacerilor Militare (RAM) la fel de profundă ca introducerea tancului sau a aviației.

2.1. Războiul algoritmic și sistemele de arme autonome (LAWS)

IA permite dezvoltarea sistemelor de arme autonome (LAWS), capabile să selecteze și să atace ținte fără intervenție umană directă. Aceasta comprimă radical „bucla OODA” (Observare, Orientare, Decizie, Acțiune). Paul Scharre, în *Army of None*, explorează dilema strategică pe care o creează autonomia:

„Viteza războiului crește pe măsură ce oamenii sunt scoși din bucla decizională. (...) Acest lucru creează o presiune intensă asupra națiunilor pentru a dezvolta sisteme autonome mai rapide, pentru a nu fi depășite. Rezultatul ar putea fi un război instabil, fulgerător, pe care oamenii nu îl pot controla.” (Scharre 2018, 234)

Aceasta determină o „dilemă a stabilității–instabilității” la nivel tactic. Statul care refuză să delege autoritatea letală către mașini (din motive etice) va fi aproape sigur învins pe câmpul de luptă de un adversar care o face și care operează la viteza mașinii. Conștientizarea acestui fapt generează o „cursă către fundul sacului” (race to the bottom) în ceea ce privește controlul uman asupra violenței.

2.2. De la C4ISR la C4ISR-IA – Superioritatea informațională

Războiul modern se bazează pe superioritatea informațională. Integrarea IA în sistemele C4ISR este transformațională. IA poate fuziona și analiza în timp real date de la mii de senzori (sateliți, drone, senzori cibernetici), oferind comandanților o imagine a câmpului de luptă pe care nicio minte umană nu ar putea-o procesa. Raportul final al Comisiei Naționale de Securitate pentru Inteligența Artificială

(NSCAI) din SUA a fost clar: „Superioritatea în IA este o premisă a superiorității militare” ([National Security Commission on Artificial Intelligence 2021](#)).

Totuși, această superioritate informațională poate crea propria „ceață a războiului” algoritmică. Adversarii se vor concentra pe atacarea datelor de antrenament ale IA inamice (otrăvirea datelor – data poisoning), făcând sistemele C4ISR-IA să „vadă” o realitate falsă. Mai mult, există riscul unei „singularități a câmpului de luptă”, în care volumul și viteza informațiilor, generate de IA, depășesc capacitatea comandanților umani de a le înțelege contextual.

2.3. Descurajarea în era IA – O nouă paradigmă a instabilității

Era nucleară a fost definită de stabilitatea strategică a distrugerii mutuale asigurate (MAD). Această stabilitate se baza pe transparență (fiecare parte știa ce arme are cealaltă) și pe controlul uman clar asupra deciziei de lansare.

IA subminează ambii piloni. În primul rând, armele IA (în special cele cibernetice) sunt opace. Este dificil să știi ce capacități algoritmice are adversarul. În al doilea rând, transferul deciziei mașinilor pentru a câștiga viteză introduce riscul „războaielor accidentale” (flash wars). Un algoritm ar putea interpreta greșit un semnal și ar putea escalada un conflict minor într-unul major, înainte ca oamenii să poată interveni ([Horowitz 2018](#)).

2.4. Subminarea stabilității strategice nucleare

Impactul cel mai profund al IA ar putea fi erodarea stabilității descurajării nucleare. Fundamentul MAD este invulnerabilitatea capacității de „lovitură secundă” (*second-strike capability*), garantată, în principal, de submarinele cu rachete balistice (SSBN), ascunse în oceane. IA amenință direct această invulnerabilitate.

Sisteme avansate de IA, cuplate cu rețele vaste de senzori (inclusiv cuantici), drone subacvatice și analiza datelor satelitare, promit să facă oceanele „transparente”. Dacă o putere poate urmări în timp real toate SSBN-urile inamice, capacitatea de lovitură secundă dispare. Acest lucru anulează descurajarea nucleară și creează o presiune uriașă asupra statului vulnerabil de a lansa primul (*first strike*), generând cea mai mare instabilitate strategică de la Războiul Rece înapoi.

2.5. Impactul asupra flancului estic al NATO și asupra României

În contextul securității regionale din Europa de Est, inteligența artificială nu mai reprezintă doar un suport tehnic secundar, ci reconfigurează fundamental întreaga arhitectură a apărării colective a NATO. Pentru statele aflate în proximitatea unor actori revizionişti, așa cum este cazul României, integrarea IA în sistemele naționale de securitate încetează să fie o simplă opțiune de modernizare tehnologică, devenind o necesitate imperativă de supraviețuire în fața războiului hibrid și a amenințărilor asimetrice. Această evoluție marchează o tranziție critică de la securitatea bazată pe prezența fizică la o formă de securitate digitală avansată, unde viteza de reacție a algoritmilor determină succesul sau eșecul misiunilor de apărare.

Deoarece România depinde masiv de sistemele C4ISR-IA, furnizate de partenerii strategici, în special de Statele Unite, apare un risc geostrategic major legat de

decalajul tehnic dintre standardele algoritmice avansate ale aliaților și capacitatea limitată a infrastructurii locale, de a le procesa eficient. Orice asimetrie în acest sens poate fi exploatată de adversari prin tehnici de tip „data poisoning”, prin care sunt introduse informații false în fluxurile de date ale senzorilor de frontieră, inducând în eroare sistemele automate de detecție și paralizând capacitatea de decizie a comandanților umani.

Pe lângă dimensiunea strict militară, IA transformă radical frontul informațional, punând la încercare reziliența democratică a statului român. Este crucial de înțeles că dezinformarea automatizată, condusă de modele de limbaj de mari dimensiuni și tehnologii deepfake, permite actorilor ostili să destabilizeze coeziunea socială prin narațiuni personalizate, generate la scară industrială. Astfel, securitatea națională începe să depindă în mod direct de existența unei „umbre algoritmice” a NATO, care să asigure nu doar protecția spațiului aerian sau terestru, ci și integritatea fluxurilor informaționale și infrastructurilor critice prin utilizarea învățării automate pentru detectarea ultrarapidă a intruziunilor.

În concluzie, pentru România, Inteligența Artificială funcționează ca un multiplicator de forță indispensabil care poate compensa asimetriile militare tradiționale, în raport cu marile puteri regionale. Totuși, succesul acestui demers depinde de capacitatea Bucureștiului de a trece rapid de la statutul de consumator pasiv de tehnologie la cel de participant activ în ecosistemul de securitate algoritmică al Alianței. Alinierea normativă la standardele etice ale „tehnodemocrațiilor” este esențială pentru a asigura interoperabilitatea cu partenerii occidentali și pentru a preveni transformarea acestor instrumente puternice în mecanisme de supraveghere care ar putea submina valorile fundamentale ale societății.

3. „Războiul Rece tehnologic” – Competiția pentru supremația industrială

Dacă secolul XX a fost definit de Războiul Rece ideologic și militar, secolul XXI este martorul unui “Război Rece tehnologic” (Smith și Browne 2021). Acest război se poartă pe frontul economic și industrial, iar miza este controlul lanțurilor de aprovizionare care alimentează IA.

3.1. „Interdependența Instrumentalizată” și războiul cipurilor

Aceasta este, probabil, cea mai importantă arenă geostrategică a momentului. Chris Miller, în Chip War, demonstrează că semiconductorii avansați sunt o resursă mai importantă decât petrolul, iar controlul producției lor este concentrat în mâinile câtorva companii.

„Viitorul economiei și al puterii militare globale depinde de capacitatea de a proiecta și de a produce microcipuri. (...) Controlul asupra acestui lanț de aprovizionare a devenit noua «Mare Partidă» geostrategică.” (Miller 2022, 12)

Întregul ecosistem IA depinde de cipuri proiectate în SUA (Nvidia, AMD), fabricate, în principal, în Taiwan (de către TSMC) și în Coreea de Sud (Samsung), folosind

echipamente de litografie, produse de o singură companie din Țările de Jos (ASML). Această dependență a determinat SUA să impună controale stricte la export (exemplificate de CHIPS and Science Act), într-o încercare de a „strangula” accesul Chinei la tehnologia de vârf și de a încetini progresul său militar bazat pe IA (Allen 2022).

3.2. Fuziunea Civil-Militară (FCM) – Avantajul strategic al modelului chinez

În timp ce în SUA există o separare (adesea tensionată) între Silicon Valley și Pentagon, China operează sub o strategie națională de „Fuziune Civil-Militară” (FCM). Această strategie impune companiilor private de tehnologie (precum Huawei, Tencent, Alibaba) să partajeze date, cercetare și resurse cu Armata Populară de Eliberare (Allen 2019). Acest model centralizat permite statului chinez să direcționeze întregul potențial inovator al națiunii către obiective strategice.

Această strategie oferă viteză, dar are două vulnerabilități strategice. În primul rând, FCM justifică sancțiunile occidentale. Deoarece anulează distincția dintre o companie civilă și un actor militar, SUA pot argumenta legitim că exportul oricărei tehnologii avansate către orice companie chineză reprezintă o amenințare la adresa securității naționale. În al doilea rând, dependența de un model top-down poate înăbuși inovația disruptivă, care apare adesea în ecosisteme bottom-up, specifice Silicon Valley.

3.3. Standardizarea și controlul normelor

O bătălie subtilă se poartă în cadrul organismelor internaționale de standardizare (precum ITU). Națiunea care își impune standardele tehnice pentru 5G, 6G și viitoarele protocoale IA câștigă un avantaj strategic, modelând infrastructura globală după propria arhitectură (Bremmer 2021, 110-120).

Rezultatul cel mai probabil al acestei bătălii nu este victoria unei singure părți, ci apariția unui „splinternet” – o bifurcare a internetului și a ecosistemelor tehnologice globale. Vom avea un internet condus de SUA/Occident, bazat pe standarde deschise (dar supravegheat de corporații), și un internet condus de China, bazat pe suveranitatea statului și pe controlul informațional. Riscul geostrategic este că fiecare țară din lume va fi forțată să aleagă o parte, creând noi „ziduri berlineze” digitale.

Analiza de față aduce un plus de claritate prin evidențierea „dilemei puterilor medii”. România, în calitate de hub tehnologic regional în Europa de Est, se află la intersecția dintre necesitatea securității (alinieră la standardele SUA/NATO) și nevoia de dezvoltare economică, bazată pe piețe deschise. Lucrarea demonstrează că, pentru aceste state, neutralitatea tehnologică devine imposibilă; adoptarea infrastructurii IA echivalează cu un tratat de alianță de facto.

4. Divergența ideologică și noile blocuri geostrategice

Competiția pentru IA nu este doar materială; este profund ideologică. Modul în care o societate alege să dezvolte și să implementeze IA reflectă valorile sale fundamentale, ducând la formarea a două blocuri distincte.

4.1. „Tehnoautocrația” – IA ca instrument de control social

China promovează un model de „tehnocrație”. În acest model, IA este folosită

ca un instrument de supraveghere în masă, de cenzură și control social. Sistemul de Credit Social și supravegherea omniprezentă din Xinjiang sunt exemple clare ale modului în care IA poate fi folosită pentru a perfecționa autoritarismul ([Zuboff 2019](#)). Mai mult, China exportă activ acest model prin inițiativa “Digital Silk Road”, oferind altor regimuri autoritare tehnologie de supraveghere „la cheie”, creând astfel o sferă de influență digitală care subminează normele democratice ([Hillman 2018](#)).

4.2. „Tehnodemocrația” și „Efectul Bruxelles”

Pe de altă parte, Statele Unite și Uniunea Europeană încearcă să construiască un model „tehnodemocratic”, bazat pe etică, transparență și supremația legii. AI Act al Uniunii Europene este cea mai ambițioasă încercare de a reglementa IA pe baza riscului. Acest bloc se confruntă cu dilema strategică: cum să reglementeze IA pentru a proteja valorile democratice, fără a înăbuși inovația și fără a pierde cursa tehnologică în fața Chinei ([Smith și Browne 2021](#)). Aici, intervine o potențială armă geostrategică a Europei: „Efectul Bruxelles” ([Bradford 2020](#)). Deși UE nu produce giganți tehnologici la scara SUA sau Chinei, ea acționează ca un supervisor normativ global. Datorită mărimii pieței unice, orice companie globală (inclusiv Google sau Tencent) care dorește să vândă produse în Europa este forțată să adopte standardele UE (precum cele din GDPR sau AI Act). Astfel, UE impune standarde etice asupra competitorilor săi geostrategici.

Implementarea reglementărilor europene privind inteligența artificială transformă România într-un studiu de caz relevant pentru impactul global al politicilor UE. Poziționarea strategică a României necesită un parcurs fin între exigențele etice de la Bruxelles și inovația accelerată de tip Silicon Valley, scopul fiind depășirea condiției de consumator pasiv și afirmarea ca jucător activ în noua ordine tehnologică. Această dinamică plasează România într-o poziție unică și complexă. Ca stat membru al UE, România trebuie să implementeze rigurosul AI Act, dar ca partener strategic al SUA pe flancul estic, trebuie să mențină interoperabilitatea militară cu sistemele americane care, uneori, operează pe filozofii de risc diferite. Capacitatea Bucureștiului de a naviga această dublă loialitate normativă va defini profilul său tehnologic în următorul deceniu.

4.3. „Puterea de mijloc” digitală și noul val de nealinier

Între aceste două blocuri se află „puterile de mijloc” digitale (sau statele “swing digitale”), precum India, Brazilia, Indonezia sau statele din Africa. Aceste națiuni nu doresc să fie prinse într-o confruntare bipolară și încearcă să navigheze între cele două ecosisteme tehnologice.

Aceste state nu sunt actori pasivi. Deciziile pe care le vor lua – al cui standard 5G îl vor adopta, ce reglementări privind datele vor implementa – vor determina în mare măsură echilibrul de putere final ([Bremmer 2021](#)). Alegerea lor în privința infrastructurii nu este o simplă decizie comercială, ci o decizie de aliniere geostrategică ce va determina tipul de sferă de influență (autoritară sau democratică) care va domina regiunea lor.

Concluzii

Inteligența artificială a declanșat o reconfigurare fundamentală a puterii globale. Ea nu este doar un instrument de război sau un motor economic; este un vector geostrategic care redefinește însăși esența suveranității, a conflictului și a ordinii internaționale. Spre deosebire de epoca nucleară, care s-a încheiat într-un echilibru stabil, deși terifiant, era IA promite o instabilitate perpetuă. Avansurile sunt rapide, opace și cumulative. Avantajul de astăzi poate fi irelevant mâine, creând o presiune constantă pentru inovația disruptivă.

Competiția dintre SUA și China (Allison 2017) pentru supremația IA nu este doar o luptă pentru dominația economică sau militară. Este o luptă pentru a stabili sistemul de operare al secolului XXI. Rezultatul va determina dacă viitorul va fi modelat de principiile supravegherii centralizate sau de cele ale libertății individuale reglementate.

Provocarea majoră pentru comunitatea internațională este duală: gestionarea competiției strategice pe termen scurt pentru a evita un conflict catastrofal și, simultan, colaborarea pe termen lung pentru a gestiona riscurile existențiale pe care IA avansată le-ar putea genera pentru întreaga umanitate. Eșecul în oricare dintre aceste două sarcini va modela un secol XXI mult mai periculos.

În plan regional, analiza a relevat că, pentru statele din prima linie, precum România, IA nu este un lux, ci noul garant al suveranității. Într-o eră a războiului hiperrapid, decalajul tehnologic dintre estul și vestul Europei riscă să devină o vulnerabilitate de securitate la fel de gravă ca lipsa efectivelor militare. Prin urmare, reducerea acestui decalaj prin adoptarea responsabilă a IA trebuie să devină o prioritate strategică națională.

După cum avertizează Stuart Russell, unul dintre pionierii IA:

„Dacă reușim (să creăm IA superinteligentă), putem avea cea mai mare înflorire a civilizației. (...) Dar dacă eșuăm, evenimentul eșecului ar putea fi ultimul.” (Russell 2019, 135)

Referințe

Acemoglu, Daron și Simon Johnson. 2023. *Power and progress: Our thousand-year struggle over technology and prosperity*. PublicAffairs.

Allen, Gregory C. 2019. "Understanding China's AI strategy: Clues to Chinese strategic thinking on artificial intelligence and national security." <https://www.cnas.org/publications/reports/understanding-chinas-ai-strategy>.

_____. 2022. "Choking off China's access to the future of AI." <https://www.csis.org/analysis/choking-chinas-access-future-ai>.

Allison, Graham. 2017. *Destined for war: Can America and China escape Thucydides's trap?* Houghton Mifflin Harcourt.

- Associated Press.** 2017. "Putin: Whoever leads in artificial intelligence will rule world." <https://apnews.com/article/bb5628f2a7424a10b3e38b07f4eb90d4>.
- Bradford, Anu.** 2020. *The Brussels effect: How the European Union rules the world*. Oxford University Press.
- Bremmer, Ian.** 2021. "The technopolar moment: How digital powers will reshape the global order." *Foreign Affairs* 100(6): 110-120.
- Farrell, Henry și Abraham L. Newman.** 2019. "Weaponized interdependence: How global economic networks shape state coercion." *International Security* 44(1): 42-79. https://doi.org/10.1162/isec_a_00351.
- Hillman, Jonathan E.** 2018. "The Digital Silk Road: China's quest to wire the world and win the future." <https://www.csis.org/analysis/digital-silk-road-chinas-quest-wire-world-and-win-future>.
- Horowitz, Michael C.** 2018. *Artificial intelligence, international security, and U.S. policy*. Center for a New American Security (CNAS).
- Kissinger, Henry A., Eric Schmidt și Daniel Huttenlocher.** 2021. *The age of AI: And our human future*. Little, Brown and Company.
- Lee, Kai-Fu.** 2018. *AI superpowers: China, Silicon Valley, and the new world order*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Miller, Chris.** 2022. *Chip war: The fight for the world's most critical technology*. Scribner.
- National Security Commission on Artificial Intelligence (NSCAI).** 2021. "Final report." <https://www.nsc.gov/2021-final-report/>.
- Russell, Stuart.** 2019. "Human compatible: Artificial intelligence and the problem of control." https://doi.org/10.1007/978-3-030-86144-5_3.
- Scharre, Paul.** 2018. *Army of none: Autonomous weapons and the future of war*. W. W. Norton & Company.
- Smith, Brad și Carol Anne Browne.** 2021. *Tools and weapons: The promise and the peril of the digital age*. Penguin Press.
- Webb, Amy.** 2019. *The Big Nine: How the tech titans and their thinking machines could warp humanity*. PublicAffairs.
- Zuboff, Shoshana.** 2019. *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. PublicAffairs.